N. F. S. Grundtvigs prædiken påskedag

Taler
Nikolai Frederik Severin Grundtvig
Forfatter, teolog, digter

Omstændigheder
Prædikentekst:

Matthæusevangeliet kapitel 28, vers 1-10

Da Ugen var ude, om Søndag-Morgen i Dagningen, kom Marie Magdalene og den anden Marie for at see til Graven! Og see, der var en stor Bevægelse, thi en Herrens Engel foer ned fra Himlen, gik hen og væltede Stenen fra Mundingen, og satte sig paa den; men som Lyn-Ild var hans Aasyn, og sneehvid hans Dragt, saa Vagten bævede af Skræk for ham, og faldt i Afmagt.

Men til Kvinderne tog Engelen Svaret og sagde: I skal ikke være bange, thi jeg veed, I leder om Jesus, den Korsfæstede! Han er (imidlertid) ikke her, thi han er opstanden, som han sagde; kommer hid og seer Leiet hvor Herren har ligget, og skynder eder saa til hans Discipler, og siger dem, at han er staaet op fra de Døde, og see, han kommer eder i Forveien til Galilæa, der skal I see ham. Mærk hvad jeg siger!

Da skyndte (Kvinderne) sig fra Graven, med Frygt og stor Glæde, og lob at bringe hans Discipler den Tidende; men som de var underveis til Disciplerne med Budskabet, see, da kom Jesus dem i Møde talede og hilsede dem, hvorpaa de nærmede sig, omfavnede hans Fødder, og tilbad ham! Da siger Jesus til dem: værer ikke bange, men gaaer, og kundgiør mine Brødre, at de skal begive dem til Galilæa, og der skal de see mig!

l Døden J es u s blunded,
I Graven lagdes ned,
Har nu dog overvundet
Al Dødens Bitterhed;
Nu rinder op saa klar
Den Soel med Lys og Glæde,

Som i sit Jorde-Klæde
Saa slet formørket var!

Vel er det kun paa Jyllands Heder, de Christne iblandt os ret med Sandhed kan sige, at saaledes toner Fædrenes deilige Paaske-Morgenpsalme til dem, thi kun der toner den endnu i Forsamlingen, efterat den, med samt sine Sydskende, allerede snart i en heel Menneske-Alder har været forstummet hos os, som dog boe op til de yndige Skove, hvor Natter-Galen slaaer i Chor med Lærken, og hvor Man skulde meent, slige søde, oplivende Toner i Paaske-Morgenrøden, eengang hørte, kunde aldrig glemmes, men maatte nødvendig forplante sig selv, fra Mund til Mund, og fra Slægt til Slægt, saalænge der i Lunden var Øie for Maien, og Øre for Sang, og Hierte for Længselen efter det evige Liv i Guds Have!

Ja, Christne Venner! hvem der i Barne-Dagene, ligesom med Moders-Mælken, har inddrukket Sødmen af dette Glædens Bæger, og det har jeg, baade mellem grønne Bøge og paa den brune Hede, kan umuelig uden Suk, og uden en med Harme blandet Smerte, mindes, hvilke Paaske-Psalmer vi have arvet efter vore Fædre, og ombyttet, som Israel sin Herlighed, med hvad der, mildest talt, kunde aldrig gavne: aldrig oplive nogen
Christen Sjæl, aldrig glæde noget troende Hierte! Stod derfor den gjorte Gjerning ikke her til Ændring, var vi og vore Børn fordømte til at savne hvad vi i Vildelse har vraget, og at nøies med hvad vi i Søvne udvalgde, da vilde jeg for min Part sige Lunden Farvel, og bygge min Rede mellem Pors og Lyng, eller mellem Norges Klipper, hvor det endnu gienlyder Paaske-Morgen:

Bort, du beseiglet Steen
Som giemde Jesu Been!
Du kanst ham ei indlukke,
Guds Søn ei saa vil bukke,
Du og hans Kraft maa lære,
Hans Navn velsignet være!

Men Held os, vi have en Gud af megen Miskundhed, ja, saare megen, han plager og bedrøver ei Menneskens Børn af sit Hjerte (Jer. Bgr. 3, 33), men det er Hans Lyst at glemme Overtrædelser: Retfærdighed og Dom er Hans Thrones Støtter, men Naade og Sandhed gaae frem for Hans Ansigt, saa lykkeligt er Folket med Øre for Seiers-Sangen og for Jubel-Tonen, de skal vandre i Hans Ansigts Lys!

Ja, vor Gud er en Gud til megen Frelsning, og hos den Herre, Herre, er Udvei fra Døden, kun et Øieblik varer Hans Vrede, men med Hans Yndest følger det evige Liv, en Nattes Tid kan Graaden vare, men Morgenen kommer med Lov-Sang! Vi ere Børn af Hans Elskelige: af den Kongernes Konge, i hvis Rige Soel gaaer aldrig ned, thi Natten er der, som hos os i Skiær-Sommer, naar Aften og Morgen kysses, og Morgen-Røden udspringer af Efter-Skinnet, som en Søn med Rosen-Kinder fra Skiødet af en bleg, bedaget Moder, ja, som Sara fødte Isak under de graa Haar, og med Solen staae Fuglene op, hvor kort end Blundet var, saa Morgen-Psalmen udvikler sig ogsaa af Aften-Sangens Efter-Klang: Aften-Lærken slumrer sødelig ind, som Barnet i ModerSkiød, ved det første Slag af Sommernats-Fuglen, og ved det Sidste vaagner Morgen-Lærken!

Saadanne Kaar har Christi Rige, som ikke blot har en lykkelig Stjerne, men en Konge der byder over Soel og Maane og alle Stjerner, thi der gaaer altid Naade for Ret, og der voxe Lægedoms-Urter for Hæl-Sot, der udspringer et forklaret Liv af Opløsningen., og der forynges det forældede Folk som Ørnen!

Jeg veed det, kiære Venner! saadan Tale klinger æventyrlig, og er ei den uliig, hvormed Hedning-Skjalde baade fordum og nu have smigret graahærdede Afguder, og kildret blødagtige Frænders Øren, i dorske, vanslægtede Tider; men jeg har derfor ingenlunde glemt, hvad der sømmer sig mine alt graanende Haar, og hvor langt det tomme Kling-Klang med de forfængelige Haab skal være fra Herrens Huus: fra Sandheds
Tempel, og den dybe Alvors høie Stade. Nei, hvad jeg her udsagde, var en Sandhed, som Fortiden saa kraftig har bevidnet, at Fremtiden umuelig kan fornægte den, det er Psalmistens gamle Spaadom (Ps. 89.) om Guds naadige Førelser med sit Folk, og Aabenbarelsen af Hans Fader-Ømhed, en Spaadom, hvorpaa tre Aartusinder have kastet saa glædeligt et Lys, at dens fuldkomne Forklaring, i en fuldstændig Opfyldelse, er saa vis, som vi alt saae den!

Hele denne Guds Naades Huus-Holdning i en syndig Verden maa naturligviis være endnu langt forunderligere, end Aandens alt noksom forunderlige Løbe-Bane i Støvet, giennem en ufalden Menneske-Slægt; selv det mindste Straale-Glimt af Kiærlighedens Soel er noget Fremmed i Synderes Land, hvor, efter Naturens Love, kun Vredens Lyn skulde giennemfare Mørket, og ei blot Lærkens og Nattergalens Slag, men Spurvens Kvidder er et Mirakel der, hvor kun Lovens evig rullende Torden skulde overdøve Sukket og Graaden, og

Tændernes Gnidsel.

Derfor, Venner, see vi let, det er ei mere umueligt at være Christen uden Tro paa Herrens Opstandelse fra de Døde, end at tale levende om Paaske-Psalmen: om Hjerte-Fuglens glade Lov-Sang i Morgen-Røden, der opsteg fra Nattens skumle Dyb, uden at Talen maa klinge endnu langt mere æventyrlig, end de vildeste Æventyr, Indbildnings-Kraften avlede; thi hvad Aanden taler til Menigheden om den store Opstandelse, der gjaldt for hele Guds adspredte Folk paa Jorden, og under Jorden, og i det Muelighedernes Rige, som først blev virkeligt med ufødte Slægter: om Herrens Opstandelse, som var for dem Alle, for hele den faldne, i Dødens bundløse Afgrund nedsjunkne Menneske-Slægt, en Opreisning i Skaberens Billede, til Himmel-Fart paa Due-Vinger, til Konge-Kaar i de Levendes Land; hvad Aanden herom aabenbarede Herrens Apostler, og os med dem, hvad Faderen har skiænket os i sin Eenbaarne, og hvad Han har beredt os som sine elskelige Børn i ham, det er jo dog visselig, som skrevet staaer (l Cor. 2, 9.): hvad intet Øie saae og intet Øre hørde, og heller intet Hjerte drømde om paa Jorden, saa her nedsynker Menneske-Aandens dristigste Tanke-Flugt til Flagren som Aften-Bakkens, her blive de forunderligste Digtninger smaae og hverdags mod den jævne Tidende om hvad der virkelig skedte paa Jorden, da Herrens Engel foer ned fra Himmelen, oplukkende med Kongens Nøgel den forseiglede Dør mellem de Dødes Rige og de Levendes Land, fordi Livets Fyrste, som ved en Feiltagelse, var kommet til at ligge i Dødens Lænker, som da nødvendig maatte sprænges.

Ja, mine Venner, I høre det jo selv, og al Verden har hørt det, at den jævne, troskyldige Fortælling herom, som Tolderen fra Galilæa har beskrevet i Dagens Evangelium, den klinger æventyrligere end noget af al Verdens Helte-Digte, og naar nu hertil kommer, hvad siden er skedt paa Jorden, da flere Stene end Nogen uden Gud kan tælle er lettede fra Hjerte-Kammerdørre,"ved Troen paa den underfulde Opladelse af Josephs Klippe-Grav, og da et baade langt kraftigere og kiærligere Menneske-Liv, en baade langt klarere, og mere omfattende og udbredt Oplysning om himmelske og jordiske Ting, end der var før paa Jorden, er udsprunget af Troen paa den Korsfæstede, men igien Opstandne; saa kan der aabenbar ikke siges noget saa underligt om den Opstandnes Menighed, at det, for Underlighedens Skyld, skulde falde utroeligt. Derimod er det den største af alle Urimeligheder, Verden nu enstund har villet binde os paa Ærmet, den nemlig, at Gud skulde have besluttet nu ikke længer at handle underlig med sit Folk, som Han hidtil uafbrudt behandlede paa det

Underligste; thi enten maatte jo da Hans Fader-Hjerte være blevet forstenet, eller Hans Kæmpe-Haand forkortet, hvad dog kun er Galenskab at tænke og Bespottelse at sige.

Saa vist derfor, sorn der endnu banke Hjerter i Støvet, med Følelse af deres Skyld, og Frygt for Døden som Syndens Sold, med Lyst til det evige Liv, og dyb Ærbødighed for himmelsk Sandhed, saa vist skal der ogsaa paa den Troens Korfæstelse, vi have været Vidner til, følge en Opstandelse, der vil kraftig minde og klarlig vidne om hin uforglemmelige Paaske-Morgen, i samme Grad, som den nærværende Tid ligner Tiden,
da Herren øiensyniig vandrede, straalede og blegnede, fordunkledes i Graven, og forklaredes paa Bjerget, hvorfra Skyen tog ham bort!

Og da nu alle de, baade Troende og Vantroe, som kiende Verdens Løb, kan see for deres Øine, at der siden Keiser Augusti Dage aldrig har været en Tid paa Jorden, der saa iøinefaldende lignede hine Korsfæsteisens og Opstandelsens Dage, saa vil der upaatvivlelig ogsaa nu, med det Allerførste, oprinde en Paaske-Morgen, Man aldrig har seet Mage til, siden hin uforlignelige Morgen, da Seiglet brødes paa Livets Bog, som paa Herrens Grav-Steen, og da de Romerske Strids-Mænd blev som de var døde, fordi de grandgivelig saae, at den Døde, de selv havde korsfæstet og giennemboret, han blev lyslevende, og at Dørren til hans Grav, som til Guds Sove-Kammer, oplukdes ved en Tjener af den Konges Farve, hvem TordenRøsten udraaber, og Lyn-Ilden tjener!

Uagtet vi derfor med Rette kalde hvad der skedte med Herrens Folk i vore Fædres og Morten Luthers Dage, en aandelig Opstandelse, fordi den hendøde Tro paa Christi Død for vore Synder, og hans Opstandelse til vor Opreisning, oplivedes paa Ny, saa var dog Ligheden med den første Opstandelse langt meer en Skygge-Lighed, end en levende Afbildning, thi hvad der klarlig opstod som af Graven, var ikke den hellige
almindelige Kirke, men kun en Høi-Skole som de Skrift-Kloges i det andet Tempels Dage, ligesom det ei heller var Troens Ord ved Daaben og Nadveren, men kun Beskrivelsen deraf, og Anmærkningerne dertil i Bibelen, som undre ves Forglemmelsen, og kom igien for Dagens Lys!

Levende kirkelig, christelig, talt, maatte vi derfor snarere sige, at hvad der skedte med Herrens Menighed, som er hans Legeme, i Morten Luthers Dage, det ligner mest Herrens Nedfart til de Dødes Rige, som Apostelen beskriver den (l

Pet. 3, 18. 19.), da han som aflivedes i Kiødet, oplivedes i Aanden, og færdedes deri som Prædikant for de fængslede og hidtil vantroe Aander; thi sandelig, vi kan ei kalde PaveTiden noget bedre i christelig Forstand, end Lange-Fasten, Skiær-Thorsdag og Lang-Fredag, med det stærke Jord-Skiælv, og den store Soel-Formørkelse, under hvilken Herren paa Korset nedbøiede sit Hoved og opgav sin Aand. Ja, mine Venner! Det maa siges, og det skal blive os indlysende, at Troens Kamp i Morten Luther, og i os Alle siden, som hængde ved Herren, det var en Døds-Kamp, med Sveed som Blods-Draaber, med Døds-Dom af den hinkende romerske Lands-Herre (hedensk Fornuft), og Korsfæstelse mellem Misdædere, til Spot for de ypperste Præster, Pharisæer og Skrift-Kloge, og skiøndt baade Luther og vi, i den seierrig opstandne Frelsers Navn, fandt Kraft til at lide, og Trøst over Døden, saa døde vi dog alle legemlig, og levendegjordes kun aandelig, duede kun til Prædikanter for Aanderne i Fængsel, der skjalv, som vi havde skiælvet, under Lovens Torden og Rettens lynende Sværd, og øvede ei andre Helte-Gierninger, end at kæmpe med Djævelen om Troen, om Skriften, og om de dyrekiøbte Sjæle, som laande Øre til vor Prædiken, og til Spaadommen paa vore Læber om en tilkommende, ærefuld Opstandelse!

Det giør mig ondt, Med-Christne! at denne Lignelse, som bedst betegner hvad jeg vilde sige om denne for os alle høistvigtige Sag, falder dunklere end jeg ønskede, men den vil klare sig for alle Troende, som drages til Minde, hvad jeg sagde nys ved Herrens Bord [S-B. III,XI]; thi den Lyst til Afsondring, den Mangel paa levende Deeltagelse i den hele Christne Menigheds Vee og Vel, den Lunkenhed for Evangeliets Udbredelse og Forplantelse, den matte Forestilling om Legemets Opstandelse, og om den anden Verden i det Hele, som, kun meer og mindre, har hængt ved os Alle i det sidste Tids-Rum, det er Altsammen høirøstede Vidnesbyrd om, at det Herrens Legeme, som det Ny Testamentes hellige Bøger har aftegnet i den Apostoliske Menigheds Beskrivelse, det Legeme paa hvilket ogsaa vi skulde være Lemmer, det har været dødt for os, og venter da i Graven, som den hensovede Menigheds Historie med Rette kaldes, endnu paa sin Opvækkelse, og ærefulde Opstandelse, eller paa en Guds Engel med hvide Hænder [l. Klæder], som vælter Stenen bort, og sætter sig paa den, for, med sit Lynilds-Blik, at nedslaae de trodsige, hedenske Kæmper, og med sit Engle-Smiil at opmuntre de grædende Kvinder, som kan ikke fare i Aanden til Fængselet, og lede ibrgiæves om Herren paa Jorden!

Ja, ja, det er dybe Sandheds og Alvors Ord, hvordan de end klinge: det har været

en, i Sammenligning med det Verden kan give vist nok riig og glædelig, men i Sammenligning med hvad Gud kan give og har givet i Christo Jesu, fattig og sørgelig Tid for christne Kvinder og Børn, og da i det Hele for Menneske-Hjertet, denne sidste Tid, da Herrens Lidelse og Død var saa at sige hele Hjertets Deel, medens Opstandelsen,
Aabenbarelsen og Himmel-Farten, ja, medens Herrens hele Liv kun udviklede sin Kraft giennem TankeGangen hos gamle, prøvede, skriftkloge Discipler, og enkelte korsfæstede, angergivne Røvere, som Herren selv tog ved Haanden, og indførde med sig i Paradis!

Jeg veed det vel ikke, om mine Med-Christne forstaae mig endnu, men jeg veed, de skal lære at forstaae det, at Kirkens Tilstand i vore Lutherske Fædres Dage, da al Christendom udledtes af Skrift-Klogskab, og henførdes til en fortvivlet Sjæls Gru under Sinai, og Trøst under Korset, saa det var kun de Afdøde fra Verden, og de Døende paa Sotte-Sengen, der følde sig levende tiltalte deraf, medens det faldt tungt og dødt, som store Liig-Stene, paa Børnenes, paa Kvindernes, paa den uerfarne Ungdoms, og dermed paa Mængdens Hjerter; denne Tilstand var ligesaalidt i christelig, som i menneskelig Forstand den naturlige, uden forsaavidt Døden er Syndens naturlige Følge, og Livet i Døden en naturlig Følge af Troen paa Ham, der, legemlig død, blev aandelig levende.

Vi veed det i Grunden ogsaa godt, alle saa mange som have været christne Børn, at hvad der tiltalde os, det var ingenlunde Forklaringen
eller Lære-Bogen, men kun den Bibelske Historie, Høitids-Psalmerne, og i det Høieste vore tre Troes-Artikler, med Morten Luthers barnlige Anmærkninger, og derfor maatte nødvendig alt Glimt af et levende KirkeSamfund iblandt os forsvinde, da Bibel-Historien blev forkvaklet, Luthers Catechismus tilsidesat, og HøitidsPsalmerne afskaffede.

Ja, mine Venner! hvem der har hørt min Prædiken enten for ti eller for tyve Aar siden, vil mindes det, hvorledes derfor især de gamle Høitids-Psalmer var bestandig i min Mund og i mit Hjerte; og den høieste Yttring af et levende Samfund i Kirken, jeg som Præst har været Vidne til, det var ogsaa, naar i min Ungdom Psalmerne og Børne-Lærdommen blev glødende paa mine Læber, og gienlød da saa høit, giennemstrømmede da saa liflig de graahærdede Mænds og Kvinders Hjerte, at deres Øine tindrede, deres Læber istemmede lydelig, eller de hulkede som Børn, medens Hjertet smeltede i mit Liv, og Herren ligesom opstod for mine Øine!

Det er derfor hverken i Dag eller i Gaar, jeg har begyndt at betragte vore Fædres Paaske-Psalmer langt mere som prophetiske Sange om den Opstandelse, vi forvente, end som historiske om vore Fædres Følelse af Livet i Christo, men det var kun først i den senere Tid: under min sidste tunge Embeds-Førelse i en mere fremmed Kreds, under de sidste christne Oldingers og Oldemødres LiigBegængelse, at der opgik et Lys for mig over Grunden til alt Dette. Ja, det var et nyt Lys af den gamle Soel, der opgik for mit Øie over det levende Ord, hvoraf al Skrift, selv den helligste, er kun en Skygge, og fremfor alt over Ordet ved Daab en som skaber vort Samfund: skaber det Kirke-Legeme, som Aanden besjæler og opliver, men som er dødsens for os, naar vi ikke vil have det skabt giennem det levende, sikkre, mundtlige, lydelige Ord, som Aanden taler til Menigheden, men igiennem det døde, uvisse, skrevne, stumme Tegn i Bogen!

Kun dette Lys var mig nyt, og med den høieste Forundring saae jeg nu Kirke-Legemets Opstandelse, paa hvilken jeg vel altid havde troet, men som jeg aldrig havde kunnet forestille mig, uden under de mest æventyrlige Skikkelser, den saae jeg nu times paa en i Christi Rige saa naturlig og simpel Maade, at nu var det ikke længer den, men Døden, der forundrede mig. Hvorledes nemlig de Christne nogensinde havde kunnet glemme, at det ikke var Skriften, men Daaben, der gjorde dem til Christne, at den hele Menigheds levende, høitidelige Vidnesbyrd ved Daaben om den Tro, vi skal alle have og bekiende, er langt sikkrere, end hvad der staaer i al Verdens Bøger, og at hvad der end staaer, eller hvad Man end vil finde i Bibelen, saa maae vi dog nødvendig, saalænge vi vil blive ved at være Christne, ubrødelig holde vor Daabs-Pagt, og udlede hele vort christelige Liv, baade her og hisset, fra vor Gienfødelse i Daaben, ved det levende Guds Ord, som varer evindelig, slides ikke op som alle Bøger, og krymper sig end ikke naar Himlene sammenrulles som en Bog; hvorledes de Christne nogensinde kunde glemme denne Apostoliske BørneLærdom, der desuden tydelig nok indskiærpes dem giennem alle Apostel-Brevene, det var mig nu den store Gaade, og er saa endnu.

Hvad jeg imidlertid endnu maa finde langt urimeligere, er det, at de Fleste af mine Med-Christne langt fra at fryde sig i dette Lys, lukke Øinene derfor, og vil med Magt have Kirke-Legemet til at blive liggende i Skrift-Graven, og jeg maa sige frit, det kommer af, at de har ikke troet paa Propheterne, eller dog ikke havt Øie for Barne-Engelen, som baade Morten Luther, og alle de barnlig Troende

altid saae ved Indgangen til Graven, og lod sig lede af, og vise, hvor Herren havde ligget; thi det var denne Engel, som for mine Ørne bortvæltede Stenen fra Kirke-Graven, og satte sig paa den, ja, det var ham, som blæste Taagen bort fra mit Øie, saa jeg opdagede, som en stor Hemmelighed, hvad et Barn kan see og forstaae: at naar Kirken skal staae kiendelig og klippefast for os, da maae vi lade den blive staaende paa den Grundvold, som Herren og Apostlerne virkelig har lagt, da de grundede den, ikke med Pen og Blæk, men med deres mundtlige Ord, som var Liv og Aand, og byggede den, ligesaa lidt af Papir som afKalk ogSteen, men af lyslevende Mennesker, som troede hvad Herren vilde, og døbdesderpaa, i Navnet Faderens og Sønnens og den Hellig-Aands, førend endnu nogen Apostel havde sat Pen til Papir, og saae Menneskens Søn staae ved Guds høire Haand, medens han, hvis Breve Man vil grunde Kirken paa: medens Apostelen Paulus endnu var den fnysende Saulus mod Herrens Discipler og vilde tvinge dem til at bryde deres Daabs-Pagt og fornægte Herren.

Ja, mine Venner, det Mirakel veed jeg Barne-Troens Engel giør paa alle dem der elske ham, at de see, det er Ordet ved Daaben der har baaret Kirken, og skabt Samfundet, fra Slægt til Slægt, og at det altsaa er en Daarlighed at tilskrive nogetsomhelst Andet Æren derfor, saa del var intet Under at Samfundet blev dødt, da Man vilde have det skabt af en Pen, intet Under at Kirken syndes faldefærdig, da Man vilde grundfæste den paa en Bog, intet Under at Samfundet hos os er hardtad aldeles opløst, da Man ikke blot miskiender og ringeagter Daab og Daabs-Pagt, men forandrer Ordet, hvorpaa Alt beroer, efter eget Tykke.

Hvad der allerede for tyve Aar siden slog mig som et Lyn, i Johannes Aabenbaring, slog mig saaledes, og tændte det gaadefulde Lys, hvori jeg siden vandrede, og den hellige Ild som brændte i mit Hjerte, naar jeg talede til Folket, og oplod dem Skrifterne, det har jeg hidtil aldrig udtrykkelig omtalt i Menigheden, deels fordi jeg frygtede for at vække en Grubien over den mørke Tale i vor Spaadoms-Bog, som Man skal lade
forklare sig selv i Tidens Løb, og deels fordi jeg ikke kunde tale tydelig derom; det maa jeg dog nu berøre, fordi det kaster et straalende Lys paa Kirke-Legemets Død og Opstandelse, hvorom vi tale, og hvorom der skal skrives for den Slægt som kommer: for det Folk, som nu skabes til at love Herren, fordi han bygde Zion op igien, da Tiden kom: da hans Tjenere fandt Behag i dens Stene, og ynkedes over dens Gruus. (Ps. 102.)

I det store Søndags-Syn (Aab. l, 10.) som timedes Apostelen Johannes, Disciplen som Herren elskede, saae han syv Guld-Lysestager, og midt iblandt dem En som en Menneske-Søn, med syv Stjerner i sin høire Haand, med et t ve egget Sværd i sin Mund, og med et Aasyn som Solen, naar den skinner i sin Kraft. For at hverken Apostelen eller vi skulde tage feil ad hvad hermed betegnedes, sagde Menneske-Sønnen selv til ham, at de syv Lyse-Stager betød de syv Menigheder, og de syv Stjerner deres Engle, og med Barne-Øine er det da umueligt at læse Brevene til de syv Menigheders Engle, uden at betragte disse Menigheder som ligesaamange Hoved-Afdelinger, der tilsammen udgiøre den hellige, almindelige Kirke, hvor Herren altid staaer i Midten, naar To eller Tre forsamles i Hans Navn.

Saaledes betragtede jeg dem da ogsaa strax ved første Øie-Kast, og skiøndt jeg dengang kiendte for lidt til Kirkens Historie, for tydelig at kunne skielne mellem dem alle, end sige da til at forstaae alle Brevenes Vink, saa gienldendte jeg dog strax den Lutherske Menighed i det femte Brev: i Brevet til Menighedens Engel i Sardes, som nu forklarer sig selv, saa lydende: saa siger han som haver de syv Guds Aander og de syv Stjerner, jeg kiender din Gierning, for du har det Navn at dulever og er død! Hold dig vaagen og styrk Resten som er døende, thi jeg har ikke fundet din
Gierning fyldest for Gud. Kom derfor ihu, hvorledes du haver annammet og hørt, bevar det, og kom til Besindelse!

Hvis du ellers ikke vaager, da vil jeg overraske dig som en Tyv, og du skal ikke vide, hvad Time jeg kommer over dig! Men nogle Faa har du navnlig ogsaa i Sardes, som ikke har besmittet deres Klæder, og de skal vandre med mig i Hvidt, for de er det værd. Hvo som vinder Seier, skal iføres hvide Klæder, og jeg vil ikke udslette hans Navn af Livets Bog, men jeg vil bekiende hans Navn for min Fader og for hans Engle! Hvo som haver Øren, høre hvad Aanden taler til Menighederne! (Aab. 3, 1. 6.)

Intet Ord vil jeg her tilføie, thi for tidlig i det Mindste beraaber Man sig paa Spaadomme, der ikke forklare sig selv, og kun fordi jeg troer disse giør det, vil jeg fremdeles, som en Spaadom om den Menighed, der nu opkommer, pege paa det følgende Brev til Menighedens Engel i Philadelphia: saa siger den Hellige, den Sanddru, som haver Davids-Nøgelen, han som aabner saa Ingen tillukker, og lukker saa Ingen oplader: jeg kiender dine Gierninger, see, jeg haver givet for dit Ansigt en opladt Dør, og Ingen mægter at lukke den, for du har et Gran af

Kraft, og du har bevaret mit Ord, og du har ikke fornægtet mit Navn! See, en Gave udaf deres sataniske Samfund, der udgive sig selv for at være Jøder, og er det ikke, men lyve, see, jeg vil bearbeide dem, saa de skal komme og tilbede for dine Fødder, og kiende, at jeg har elsket dig! Fordi du har bevaret mit Standhaftigheds Ord, vil jeg ogsaa bevare dig i Fristelsens Stund, som forestaaer den hele FolkeKreds, til Prøvelse for Jordens Indbyggere. See, jeg kommer snart, hold fast paa hvad du har, at Ingen skal tage din Krone! Den som vinder Seier, ham vil jeg giøre til en Pille i min Guds Tempel, og han skal aldrig meer gaae udenfor, og jeg vil paaskrive ham min Guds Navn, og Navnet paa min Guds Stad, det Ny
Jerusalem, der neddaler fra Himlen fra min Gud, og mit det ny Navn!

Hvo som haver Øren, høre, hvad Aanden taler til Menighederne! (Aab. 3, 7-13.) At sammenlægge hele Brevets Indhold med den ny Menigheds Levnets-Løb, det maae vi overlade til Børn og Børne-Børn, som have seet fødes, opvoxe og virke, hvad endnu først er undfanget; men skal det
sees blandt os, hvorledes de med Christo i Daaben Begravne, opreises med Ham fra de Døde, ved Faderens Herlighed, til et nyt Levnets-Løb (Rom. 6, 3. 4.), hvorunder de søge og sandse, ei det herneden, men det histoppe, hvor Christus sidder ved Guds høire Haand (Coll. 3, 1.); skal det sees blandt os, da maae vi ogsaa faae Syn paa den opladte Dør, som Ingen meer kan lukke: paa Dørren til Herrens Grav i Daaben, og derigiennem til Guds Rige, til Paradiset, hvor Guds Børn lege med Engle og voxe med Herren, og vandre med Ham, og æde af Livets Træ, saa de aldrig døe, men flytte med Fryd, naar Leer-Hytten falder, som Herren siger: jeg er Opstandelsen og Livet, hvo som troer paa mig, skal overleve Døden, og Enhver som lever og troer paa mig, skal aldrig døe!

O, hvilke Kaar for os og vore Børn, som syndes aldeles forladte af Herren og Aanden, hengivne til Døden, til Spot for Verden, til Latter for Helvede! Hvor maae ikke Fædrenes Paaske-Psalmer blive søde i vor Mund, naar vi føle det opfyldt paa os, hvad der kun svævede for dem, naar vi smage Sødmen i den Herres Kalk, hvoraf Fædrene for det Meste kun smagde Bitterheden, ja, naar vi vandre som levende Beviser paa, hvorledes Han som er Naaden og Sandheden, giver altid Naade for Naade! O, hvordan skal vi takke ham værdig, hvor skal vi finde paa Ord til en Psalme, ja, til tusinde Psalmer og Lov-Sange og aandelige Viser, som svare til den Paaske-Morgen, da Marie Magdalene stod ved den hellige Grav, og saaede Taarer, men høstede Fryde-Sang, da Taarerne alt i Øiet

forvandledes til smilende Engle, og blev i Graven til et speilklart Hav, hvoraf Morgen-Røden fra det Høie frembrød, med Ordet »Marie« fra Frelserens Læber!

Ja, som Synerne overvælde mig i denne hellige Morgen-Stund, saa skal Forundringens og Glædens og Taknemmelighedens kiærlige Følelser overvælde Folket, som nu skabes til at love Herren, og til at see Lys i alle Grave, see smilende Engle, ved Hoved-Giærdet og Been-Enden, i Ordets den hellige Grav, som vor Hellige Skrift i Sandhed er, og ei blot see dem, men høre dem sjunge: han er ikke her, han er opstanden, men kommer kun, og seer hvor han har ligget, og høre saa Aanden tale til Menigheden netop det Samme, kun levende og forklaret, som de saae korsfæstet, afsjælet, indhyllet i Dødens Mulm, og lagt i Graven! O, hvilke Herrens Dage, naar det Troens Ord, vi prædike, saaledes vandrer lyslevende paa Aanden s saavelsom paa Veirets Vinger, og kundgiør Hans Nærværelse midt iblandt os, som selv er Guddoms-Ordet fra Evighed, det levende Ord, hvis Liv er Menneskets Lys!

Da skal det kiendes, at det er intet Hjerne-Spind, uden af den Hellig-Aand, og ingen Taler-Blomst, uden Hans, hvis Ord er alle Liv og Aand, hvad vi have forkyndt, at Herren gientager sit Levnets-Løb med alle sine underlige Gierninger for vore Øine; thi det levende Guds Ord fremstiller det for os, og det aandelig Tilsvarende i vort Inderste, enten mindes vi som oplevet, eller opleve det under Ordets Hørelse, eller see det i Møde i Aandens Lys, og med den guddommelige Vished som Han indgyder, der nævner de Ufødte ved Navn, og taler om det Ublevne som det Nærværende! Ei vil jeg tale her om Hverdags-Synerne, naar alle Sprog-Grave oplades med det Samme, og Folke-Stammerne i det levende Ord gientage
deres Levnets-Løb for vore Øine; men det skal alle Christne see, selv i denne Morgen-Stund, at allerede her er godt at være, som hos Herren og Moses og Elias paa det hellige Bjerg, ja, som i Paradis, naar vi kun levende tilegne os Apostel-Ordet, sigende: den Gud som er riig paa Barmhjertighed, Han af sin store Kiærlighed hvormed Han elskede os, har ogsaa gjort os, som vare døde i Overtrædelser, levende med
Christus, har i og med Jesus Christus ogsaa opreist os, og skikket os til Sæde i Himlene, for i Godheden mod os at vise de kommende Tider sin Naades overstrømmende Rigdom; thi af Naade er Frelsen ved Troen, en Guds Gave, uforskyldt, saa Ingen skal kunne bramme, thi vi er Hans Værk, skabte i Christo Jesu til de gode Gierninger, som Gud og fordum dannede os til, at vi skal vandre

i dem (Eph. 2, 4-10.)! Derfor lad os holde Paaske, ikke med den gamle Suurdei, ikke heller med Ondskabs og Argheds Suurdei, men med Skiærheds og Sandheds usyrede Brød, istemmende Fædrenes deilige Psalme:

O, kiæreste Sjæl, op at vaage!
Thi Dødens og Helvedes Taage
Ved Jesu Død alt er forsvundet,
Og Seieren evig er vundet!

Amen! ja, Amen! i Jesu Navn, Amen!

Kilde
Manuskript taget fra Grundtvig, N. F. S.: "AF SØNDAGS-BOGEN", i Grundtvig, N. F. S.: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 181. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-grundtvig05val-shootworkid78147.pdf (tilgået 09. februar 2024)

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet, Påskedag

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/n-f-s-grundtvigs-praediken-paske1827